

Museum Meermannno-Westreenianum

Stichting tot Beheer van het Museum van het Boek / Meermannno- Westreenianum (hierna: Meermannno) verzamelt en beheert boeken uit alle perioden van de westerse boekgeschiedenis. Meermannno heeft als missie mensen te verbinden rond de maatschappelijke betekenis en universele waarde van het boek, zowel in fysieke als in digitale vorm. Het museum wil dat bereiken door een plek te zijn waar een breed publiek kan genieten van de collectie, waar de betekenis van het boek in een werkplaats wordt geëxploreerd, en waar onderzoek wordt gedaan naar vernieuwende vormen van lezen en kennisoverdracht. Meermannno wil fungeren als een schatkamer, clubhuis en platform voor instellingen, makers en gebruikers.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting tot Beheer van het Museum van het Boek / Meermannno-Westreenianum geen subsidie toe te kennen, tenzij wordt voldaan aan de volgende voorwaarden.

- **De instelling dient een nieuw plan in met daarin een uitgewerkt activiteitenprogramma, inclusief eventuele samenwerkingspartners, een uitgewerkte doelgroepenanalyse en een nadere toelichting op de governance en de organisatorische consequenties van de fusie met de Koninklijke Bibliotheek.**
- **De instelling dient een nieuwe sluitende begroting in, die in lijn is met het aangepaste plan.**

Hoewel de raad positief is over het gekozen profiel, vindt hij de vertaling ervan naar de activiteiten, het te bereiken publiek en samenwerkingsverbanden nog onvoldoende. De plannen die het museum beschrijft bieden tal van mogelijkheden, maar de wijze waarop het museum daar invulling aan wil geven is nog onvoldoende concreet. Ook is het de raad niet duidelijk hoe het historische ensemble van het verzamelaarsmuseum zich zal verhouden tot het nieuwe profiel. Educatie vindt de raad wel goed uitgewerkt in het plan en passend bij het gekozen profiel. De raad verwacht een scherpe doelgroepenanalyse en een toelichting op de governance in het licht van de bestuurlijke fusie met de Koninklijke Bibliotheek.

Beoordeling

Kwaliteit

De raad heeft in eerdere adviezen gesteld dat de kernkwaliteit van Meermannno niet sterk genoeg is om het voortbestaan als zelfstandig museum te rechtvaardigen. Het advies om een samenwerking met het Letterkundig Museum aan te gaan heeft niet geresulteerd in structurele en uitgebreide samenwerking met dit museum. Meermannno heeft daarentegen een mogelijke samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek verkend. Dit heeft geresulteerd in een bestuurlijke fusie met de Koninklijke Bibliotheek en een nieuw profiel en een nieuwe missie en visie.

De raad is positief over het gekozen profiel en de bijbehorende missie en visie. Meermannno presenteert in zijn aanvraag een inhoudelijke koerswijziging. Het boek in al zijn verschijningsvormen wordt als uitgangspunt genomen, evenals de discussie over het bestaansrecht ervan. Daarmee speelt het museum in op actuele thema's en wordt het debat niet geschuwd.

€ 0

geadviseerd
subsidiebedrag

€ 611.845

gereserveerd
subsidiebedrag

€ 1.339.888

gevraagd
subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

De raad onderschrijft de bestuurlijke fusie tussen Meermanno en de Koninklijke Bibliotheek. Hij vindt het gekozen profiel een logische uitkomst van deze samenwerking. De Koninklijke Bibliotheek en het Letterkundig Museum zijn momenteel in gesprek om de samenwerkingsmogelijkheden tussen de twee verwante musea opnieuw te onderzoeken, met als doel een sterk boek-, lees- en letterencluster in Nederland te formeren. De raad waardeert dit initiatief. Hij is nog steeds van mening dat samenwerking tussen Meermanno en het Letterkundig Museum, ondanks de verschillende collecties, voor de hand ligt en zou graag zien dat deze samenwerking daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Uit de aanvraag wordt de raad niet duidelijk in hoeverre het ensemble van Meermanno, inclusief het historische interieur, een rol heeft gespeeld bij de keuze voor het nieuwe profiel van de instelling. De keuze voor het boek is een gewaagde en, zoals eerder gesteld, niet onlogisch, maar hiermee wordt het verzamelaarsensemble verlaten.

De raad vindt de onderbouwing en uitwerking van het plan nog onvoldoende. Over doelgroepen bijvoorbeeld spreekt het museum vooral in algemene termen; iedereen met belangstelling voor het boek is een potentiële bezoeker. Een analyse van de doelgroepen ontbreekt. Dit geldt ook voor de beschrijving van samenwerkingsverbanden. De lijst met eventuele netwerkpartners is indrukwekkend, maar hoe deze zich in de praktijk zal vertalen naar gezamenlijke activiteiten blijft nog ongewis.

De voorgenomen programmering biedt veel interessante mogelijkheden, maar ook hier mist de raad uitwerking.

Educatie en participatie

Het museum heeft zijn schoolgebonden educatie redelijk op orde. Op de zolder is een kleine ruimte ingericht voor educatieve doeleinden. Het aantal leerlingen dat het museum bezoekt is tussen 2013 en 2015 gedaald van ruim 5.300 naar ruim 3.800 leerlingen.

De komende periode wil het museum zijn educatieve aanbod richten op oude ambachten en nieuwe technieken. Hiermee wil het museum bijdragen aan het behoud van immaterieel erfgoed. De raad vindt dit in het licht van het gekozen profiel een prima keuze. De samenwerking met grafische opleidingen wordt voortgezet en uitgebreid en er worden workshops aangeboden aan amateurs en liefhebbers.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

De raad ziet dat de instelling in de afgelopen periode veel moeite heeft gedaan om meer bezoekers naar het museum te trekken. Het aantal bezoekers steeg van circa 21.000 in 2013 naar bijna 47.000 in 2015. Het museum heeft zijn publieksbereik vergroot door onder andere tentoonstellingen buiten de eigen muren te programmeren.

De raad vindt het aandeel betalende bezoekers in relatie tot het totale aantal bezoekers laag: in 2014 lag dit op 33 procent. Het museum verwacht dat het aandeel betalende bezoekers in 2017 naar 40 procent oploopt. Ook dit percentage is volgens de raad te laag.

De samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek biedt mogelijkheden om het publieksbereik te vergroten. De uitwerking ervan vindt de raad in het plan echter onvoldoende terug. Er wordt gesproken over 'kansrijke bezoekersgroepen', maar hoe het museum deze groepen denkt te bereiken blijft ongewis.

De raad is positief over de wijze waarop het museum culturele diversiteit in het programma wil bewerkstelligen. Bij het ontwikkelen van het programma zal door middel van gesprekspartners specifiek aandacht komen voor culturele diversiteit.

Ondernemerschap

De raad is negatief over het ondernemerschap van Meermanno. De subsidieafhankelijkheid is

en blijft groot. De instelling is voor driekwart van de inkomsten afhankelijk van subsidies. De raad verwacht van het museum dat het steviger inzet op het aanboren van andere financiële bronnen.

Het financiële beeld in 2014 is vertekend door een verkregen legaat, waarvan onduidelijk is wanneer dit verzilverd kan worden. De raad vindt dat het museum dit bedrag onder de buitengewone baten had moeten verantwoorden, om een vertekend beeld van het eigen inkomstenpercentage in 2014 te voorkomen.

Het aandeel publieksinkomsten op de totale inkomsten ligt laag, zo'n 8 procent in de komende jaren. Hoewel hij een stijging van publieksinkomsten van belang acht, vindt de raad de begrote stijging van de publieksinkomsten vanaf 2017 met meer dan 40 procent en in 2020 met meer dan 80 procent onvoldoende onderbouwd.

Ook op het vlak van governance en het personeelsbeleid vindt de raad de aanvraag onvoldoende concreet. Meermannoo geeft aan de Governance Code Cultuur te hanteren, al wordt dit in de aanvraag niet nader toegelicht. De organisatorische gevolgen van de bestuurlijke fusie met de Koninklijke Bibliotheek worden slechts beperkt toegelicht.